

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมสังคม

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

เลขที่ 52/437 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

การบูรณาการแบบขำกึ่งถือ การสร้างสรรค์ความร่วมมือในระดับชุมชน/ท้องถิ่น

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความเป็นมา

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ปัจจุบัน มีสมาชิก 4,118 คน (ประชากรในตำบล 17,539 คน) มีเงินกองทุนสะสมจนถึงปัจจุบัน 14,328,280.76 บาท เป็นกองทุนที่จัดบริการสวัสดิการ 9 ประเภท ได้แก่ 1) สวัสดิการเกี่ยวกับเด็กแรกเกิด/ คลอดบุตร 2) สวัสดิการเกี่ยวกับการเจ็บป่วย/ รักษาพยาบาล 3) สวัสดิการผู้สูงอายุ 4) สวัสดิการกรณีเสียชีวิต 5) สวัสดิการเพื่อการศึกษา 6) สวัสดิการคนด้อยโอกาส/ คนพิการ 7) สวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพ 8) สวัสดิการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และ 9) สวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

ความเป็นมาของการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง เป็นผลมาจากการริเริ่มของแกนนำอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดบ้านส้องที่มีผลงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 โดยรวบรวมอาสาสมัครในชุมชนจำนวน 150 คน เป็นจิตอาสาไปทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติด ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 เมื่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสมาคมกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รณรงค์ให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน แกนนำอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดบ้านส้อง และกองทุนเกษตรตำบลบ้านส้อง จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง พร้อมกับได้รับการสมทบเงิน จำนวน 54,750 บาท จากการระดมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลต่าง ๆ โดยการประสานงานของสมาคมกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปี พ.ศ. 2554

กิจกรรม

การริเริ่มการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนทั้งจากทุนของการรวมกลุ่มที่มีอยู่แล้ว เช่น แกนนำอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติด กองทุนการเกษตร และการสนับสนุนจากองค์กรชุมชนจากภายนอกพื้นที่ตำบลบ้านส้อง จึงทำให้แหล่งรายได้ของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีที่มาแบบการสมทบ 4 ขา ประกอบด้วย (1) การสมทบจากสมาชิก (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และ (4) องค์กรและเครือข่ายสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน เช่น บุคคลทั่วไป บริษัท ร้านค้า องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานทั้งในและนอกพื้นที่ตำบลบ้านส้อง ซึ่งมีมากถึง 137 ราย โดยที่รายการสมทบของชาติที่สี่นี้ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากสัดส่วนของแหล่งที่มาของกองทุนฯ ตามตัวเลขของปี พ.ศ. 2562 ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การสมทบจากสมาชิก จำนวน 1,312,175 บาท
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 500,000 บาท

3. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จำนวน 1,008,384 บาท

4. องค์กรและเครือข่ายสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 348,200 บาท

ด้วยการนำเอาทุนจากภาคส่วนอื่นทั้งในและนอกพื้นที่ชุมชนของเทศบาลตำบลเข้ามาร่วมเป็นรายได้หรือเป็นทุนสำหรับการจัดการสวัสดิการข้างต้น จึงนำไปสู่การประสานงานการดำเนินงานความร่วมมือในการบริหารงานสวัสดิการชุมชน ที่เป็นการบูรณาการงานตามหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งในการเรียกขานของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง จะเรียกว่า เป็น “ทฤษฎีชากกิ่งก้อ” ประกอบด้วย ชากกิ่งก้อส่วนที่ 1 การระดมเงินทุนจากบริษัท ห้างร้าน เครือข่ายภาคประชาชน และการเปิดรับบริการบริจาค ปีละ 1 ครั้ง เพื่อจัดการรายได้สมทบ ชากกิ่งก้อส่วนที่ 2 ประสานความร่วมมือจากภาครัฐ และองค์กรสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มาร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้วิสาหกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวสมทบรายได้ให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงสระพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์พัฒนาการจัดการทางการตลาดสินค้าชุมชน และกิ่งก้อส่วนชาที่ 3 เป็นการดำเนินงานตามกลไกบริการของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง ที่จะร่วมมือกับแกนนำชุมชนทั้ง 17 ชุมชน ดูแล ติดตาม ประสานงานการบริการต่าง ๆ ให้สมาชิก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยประสานร่วมกับผู้นำท้องถิ่น

ผลสำเร็จ

ด้วยแหล่งที่มาของรายได้ที่มีส่วนผสมของชาที่ 4 ตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้น จึงทำให้ลักษณะของการดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้องมีความต่างไปจากกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยทั่วไป ที่จะมีส่วนผสมของรายได้เพียง 2 หรือ 3 ชา จึงเป็นความสำเร็จในเชิงคุณภาพที่นำไปสู่ความมั่นคงในแหล่งรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายบริการสวัสดิการ ยิ่งไปกว่านั้นยังได้มีการพัฒนากระบวนการของการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชนในด้านการจัดการเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการจัดการด้านสวัสดิการ

ความใหม่-ความสามารถ

ความสำเร็จจากการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้องข้างต้นได้สร้างความใหม่-ความสามารถ หรือนวัตกรรมสังคม เป็นนวัตกรรมการจัดการ (Process Innovation) 2 เรื่องด้วยกัน คือ **หนึ่ง** การพัฒนาแหล่งรายได้ที่เป็นแหล่งอื่นให้เป็นชาที่ 4 ของการสมทบ และสร้างสรรค์ให้เป็นกิจกรรมสร้างรายได้แบบเป็นงานประจำปี ด้วยการปรับกิจกรรมเป็นการรับบริจาคเพื่อการกุศล เช่นเดียวกับงานทำบุญบริจาค กล้า ผ้าป่า ที่ชุมชนมีความคุ้นเคยในทางปฏิบัติ **สอง** การประสานความร่วมมือภาคีเครือข่ายในระดับท้องถิ่น เพื่อร่วมพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ให้มีรายได้เพิ่มจากการประกอบการวิสาหกิจเพื่อการต่าง ๆ และสามารถจะสมทบเป็นแหล่งรายได้ให้กับกองทุนฯ

ผลต่อการเปลี่ยนแปลง

ความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้องข้างต้น เป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์ที่จะส่งผลในเชิงบวกต่อการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างภาครัฐ (ส่วนกลาง-ภูมิภาค) ภาครัฐในระดับท้องถิ่น (เทศบาลตำบลบ้านส้อง) และองค์กรชุมชน (กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบ้านส้อง) ทั้งนี้ก็เพราะว่าความสำเร็จที่บรรลุในการบริการสวัสดิการ และรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่งเสริมความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจต่อสมาชิกของกองทุนฯ แท้ที่จริงก็คือ การบรรลุในการบริการสวัสดิการและการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในปกครองของเทศบาลตำบลบ้านส้อง และเป็นบุคคลในเป้าหมายของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านส้อง

ดังนั้น ความสำเร็จในผลผลิตและผลลัพธ์ของการดำเนินงานข้างต้น จะมีผลต่อการประสานงานและบูรณาการงานร่วมกันขององค์กรต่าง ๆ ในระดับชุมชนและท้องถิ่นให้มีความชัดเจน มีความร่วมมือที่แน่นแฟ้นมากขึ้นในลำดับต่อไป

.....

สำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ตุลาคม 2563